Rok IX Maj 1934 r. Nr. 5

MIESIĘCZNIK
Diecezjalny Łucki

Rękopisów, przesłanych do druku, Redakcja nie zwraca.

Adres Redakcji: Łuck, Kurja Biskupia.

DZIAŁ URZĘDOWY

Rozporządzenia Stolicy Apostolskiej

Jego Świątobliwości Pana Naszego z Opatrzności Bożej Papieża Piusa XI

KONSTYTUCJA APOSTOLSKA,

którą powszechny, nadzwyczajny Jubileusz r. 1933 do 1934 obchodzony w Rzymie, rozszerza się na cały świat katolicki *).

Pius Biskup sługa sług Bożych wszytkim wiernym, którzy z pismem niniejszem się zaznajomią, pozdrowienie i błogosławieństwo apostolskie.

Powszechny, nadzwyczajny Jubileusz, ogłoszony przez Nas w roku ubiegłym ku uczczeniu dziewiętnastowiekowej pamięci Odkupienia rodzaju ludzkiego i już szczęśliwie zakończony, przyniósł wskutek obmycia i oczyszczenia dusz i podniesienia ich „z domu ziemskiego tego zamieszkania" do wyżyn niebiańskich tyle i tak niezwykłych łask i pociech nadprzyrodzonych, że nie możemy powstrzymać się, aby nie złożyć najlepszemu, wszechpotężnemu Bogu dzięków niespożytych. Widzieliśmy bowiem w ciągu tego Miłościwego Lata — a było to wedle mniemania Naszego rzeczą miłą dla dobrotliwości Bożej — niezliczonych sy-

*) W tłumaczeniu J. E. X. Biskupa Dr. Okoniewskiego.

nów dążących osobno i zbiorowo do tego uszczęśliwiającego Miasta i przypuszczaliśmy ich przed oblicze Nasze i pokrzepialiśmy ich słowem ojcowskiem. A dokonywało się to wśród wszystkich warstw społeczeństwa i wśród ludu roboczego, który pracą codzienną zdobywa utrzymanie; wśród najwybitniejszych w krajach jednostek, które w nader trudnych tych czasach — a przykład to godny wszelkiej pochwały — zyskiwały widocznie pomoc niebiańską nietylko dla siebie, ale także dla swoich; wśród tych, którzy kwitnącą cieszą się młodością, i wśród tych, którzy starością niemal nadwątleni nie ulękli się trudów podróży do Rzymu. I nietylko z Włoch i najbliższych państw, lecz z zamorskich także krajów i ze wszystkich stron przybywali, tak że starożytne bardzo Rzymu świątynie, święte katakumby a nawet ulice Miasta rozbrzmiewały doniosłym śpiewem, który tłumy wiernych „wszelkiego języka, kraju, narodu" najpobożniej wznosiły. A nie rzadko można było dostrzec mężów i niewiasty podejmujących za przykładem dawnych pielgrzymów pieszo podróż i przybywających do Rzymu, aby ujrzeć Ojca wspólnego i uzyskać przebaczenie dla istot powierzonych swojej pieczy. Oddajemy im pochwałę ojcowską, tem więcej, że z powodu przykrego kryzysu ekonomicznego, nękającego nas tak długo, pątnicy niejedni zapobiec musieli niemałym trudnościom i przezwyciężyć je, aby powziąć i w czyn zamienić postanowienie tego rodzaju.

Ale, ponieważ nie wszyscy, którzy pragnęli, podążyć mogli do Rzymu celem uzyskania nader obfitych skarbów łaski niebiańskiej, a uważamy za rzecz odpowiednią, aby na mocy zwyczaju i praktyki Stolicy Apostolskiej możność odpustu jubileuszowego dana w Mieście uszczęśliwiającem mieszkańcom jego i pątnikom do dnia dzisiejszego, dostępną była wszędzie, przez rok cały. Aby cel ten zbawienny osiągnąć, wzywamy wszystkich rządców Kościoła, przedewszystkiem Biskupów, aby przez odpowiednie kazania i ćwicze-

nia duchowe oraz pobożne nabożeństwa jak najwięcej wiernych przygotowali należycie i wszelkiemi nakłonili siłami do zmazania win przez Sakrament Pokuty i uzyskania dobrodziejstw tegoż odpustu zupełnego. Niech ich zachęcą, aby wedle Naszej intencji zanosili modły do Boga. Co do tej intencji zaś pragniemy, aby oprócz tych celów, które poleciliśmy w liście apostolskim „Quod nuper", mianowicie, aby przywrócono wszędzie należytą wolność Kościołowi, a ludy wszystkie doprowadzono do pokoju, zgody i prawdziwej pomyślności, prośby wiernych również gorliwie wyjednały stały rozwój wytrwałej i nieustępliwej działalności Misjonarzy i przywiodły szczęśliwie od Kościoła odszczepionych do jednej Jezusa Chrystusa owczarni.

Nadto pragniemy dorzucić jeszcze do tej intencji Naszej szczegół, który Nam bardzo leży na sercu. W niejednych bowiem krajach wzrastają usiłowania „walczących Ateuszów", którzy buntując się zuchwale przeciw Bóstwu, chełpią się hasłem swojem bezbożnem i zbrodniczem jakby znamieniem własnem: „Bez Boga, przeciw Bogu"; dlatego uważamy za rzecz bardzo na czasie, aby przez przedłużenie obecne ekspiacyjnego tego roku na cały świat katolicki straszliwą ową krzywdę wyrządzoną Boskiemu Majestatowi modlitwą i zadosyćuczynieniem wedle możności wynagrodzić. Prosimy, aby to uczynili wszyscy wierni, mianowicie: wyjednali od Ojca miłosierdzia, aby ohydne przewrotnych owych ludzi wysiłki, zmierzające do zniszczenia nietylko wszelakiej religji, lecz także wszelkiej kultury i prawdziwej cywilizacji, przecież ustały i w niwecz się obróciły. Niech uzyskają i to prośbami i ofiarami swemi, aby Zbawiciel rodzaju ludzkiego zaślepione ich umysły — mamy na myśli wypierających się Boga i nienawidzących Go — poraził promieniem światła niebiańskiego, a poruszonych wstydem zbawiennym i pokutą przywiódł miłościwie do uścisku ojcowskiego. Mamy zamiar w związku z tą sprawą przed ukończeniem uroczystości jubileuszowych wziąć

udział w Bazylice Watykańskiej w modłach błagalnych w dniu, który swego czasu oznaczymy.

Powagą zatem Boga wszechmocnego, świętych Apostołów Piotra i Pawła oraz Naszą, rozszerzamy wielki Zbawienia Bożego Jubileusz, obchodzony w Rzymie, niniejszym Listem Apostolskim na cały świat katolicki, mianowicie na Kościół Zachodni i Kościół Wschodni, i przedłużamy go na rok cały w ten sposób, że można go od oktawy Wielkanocnej niniejszego roku aż do oktawy Wielkanocnej przyszłego roku 1935 uzyskać.

Udzielamy zatem i nadajemy wszystkim obojga płci wiernym, choćby w ubiegłym roku Jubileusz uzyskali, powagą Naszą apostolską odpust najzupełniejszy całej kary, którąby za grzechy odcierpieć musieli. Uzyskać go mogą wszędzie poza Rzymem i jego przedmieściem po uzyskaniu odpuszczenia i przebaczenia grzechów swoich, byleby należycie Sakramentem Pokuty oczyszczeni i Komunją św. pokrzepieni, kościoły albo kaplice publiczne w tym celu wyznaczone w czasie ustanowionym pobożnie nawiedzili. Wszystko to powinni spełnić wedle przepisów, które tu podajemy.

I. Biskupi Ordynarjusze oznaczą sami albo przez kapłanów doświadczonych, którym też, jeśli zechcą, władzę tę przez cały rok pozostawią — celem przeprowadzenia nawiedzań jubileuszowych w stolicy biskupiej kościół katedralny i trzy inne kościoły, albo kaplice publiczne, w których przynajmniej niekiedy odprawia się Msza św.; w przedmieściu zaś i w innych częściach diecezji oznaczą kościół parafjalny oraz w obrębie tejże parafji trzy inne kościoły albo kaplice, jak wskazaliśmy wyżej. To samo zarządzą w Kościele Wschodnim Patrjarchowie i inni Biskupi Ordynarjusze sami albo przez kapłanów delegowanych; jednakże każdy w swojej eparchji albo diecezji.

II. Jak w ciągu ubiegłego roku ekspiacyjnego w

Rzymie, tak w ciągu roku przyszłego, należy po trzykroć nawiedzić każdy oznaczony kościół albo kaplicę publiczną. Nawiedzić je można jużto tego samego dnia już też w dniach następnych, tak że wierni wyszedłszy ze świątyni, mogą wejść natychmiast ponownie, celem drugiego i trzeciego nawiedzenia. Jeśli w jakiemś miejscu niema czterech kościołów albo kaplic publicznych, Biskupi Ordynarjusze mogą zarządzić sami albo przez delegatów swoich, aby dwanaście przepisanych nawiedzań wolno było odbyć w mniejszej ilości kościołów, mianowicie tak, że albo cztery nawiedzenia odbędą się w trzech kościołach, albo sześć w dwóch, albo dwanaście w jednym tylko kościele.

III. Aby modlitwy odmawiane podczas owych nawiedzań świętych silniej zwracały i pobudzały umysły wiernych do rozważania Zbawienia Bożego a zwłaszcza Męki Pańskiej, postanawiamy i zarządzamy co następuje: oprócz modlitw, które dobrowolnie ze względu na własną pobożność zanosi się do Boga, należy przed ołtarzem Najśw. Sakramentu odmówić pięć razy „Ojcze Nasz, Zdrowaś i Chwała Ojcu" i nadto raz to samo wedle Naszej intencji; niech następnie wszyscy przed obrazem Chrystusa Ukrzyżowanego odmówią 3 razy „Wierzę w Boga" i raz modlitewkę „Wielbimy Cię, Chryste, i błogosławimy, Tobie" i t. d. albo inną podobną; niebawem udadzą się do Matki Bożej i zmówią tam, rozważając Jej boleści, siedem razy „Zdrowaś Marja", dodając raz westchnienie: „Święta Matko, rzewnie proszę, i t. d." albo inne tego rodzaju; w końcu zbliżą się do ołtarza Najśw. Sakramentu i odmówią pobożnie wyznanie wiary zwykłą formułą: „Wierzę w Boga" (zob. List Apostolski „Quod nuper" z dn. 6 stycznia 1933).

Wierni Kościoła Wschodniego winni podczas nawiedzań jubileuszowych i modlitw publicznych na cześć Najśw. Sakramentu, Jezusa Chrystusa Ukrzyżowanego oraz Bogarodzicy Dziewicy, albo wedle naszej intencji, również podczas wyznania wiary wedle

przepisanej formuły stosować się do zasad, które dla rozmaitych obrządków ich Patrjarohom i Biskupom Ordynarjuszom Nasza św. Kongregacja dla Kościoła wschodniego poda swego czasu. Nadto udziela się poszczególnym Biskupom Ordynarjuszom władzy zamienienia modlitw przepisanych podczas świętych nawiedzeń prywatnych na modlitwy inne. Wierni Kościoła wschodniego przebywający poza granicami swego terytorjum mogą również, jeśli przyłączą się do pątników obrządku łacińskiego posługiwać się formułami przepisanemi dla łaciników; poszczególnym osobom wolno odmawiać formuły własne albo formuły obrządku łacińskiego.

IV. Ponieważ niektóre modlitwy odmówić należy wobec Jezusa Chrystusa ukrytego pod zasłonami Eucharystycznemi, Biskupi Ordynajusze powinni przy oznaczaniu kościołów albo kaplic publicznych starać się o wybranie takich, w których Najśw. Sakrament zazwyczaj zgodnie z prawem się przechowuje albo przynajmniej w czasie nawiedzania obecny być może. Jeśli zaś ze specjalnych względów—co zwłaszcza w krajach misyjnych zajść może—przeprowadzić tego nie można, nie należy żadnej z modlitw przepisanych opuszczać. Te, które Jezusowi Chrystusowi Eucharystycznemu przedłożyć należy, mogą wierni w myśli i duchu ze czcią zanosić do Najśw. Sakramentu, lubo nieobecnego, składając najgorętsze dzięki za podziwienia godny dar Eucharystji i zadośćuczynienia najpobożniejsze za zniewagi temuż Sakramentowi wyrządzone. W takich również okolicznościach odbyć się może wyznanie wiary wobec Jezusa Chrystusa Ukrzyżowanego.

V. Aby wierni łatwiej mogli podjąć nawiedzenia jubileuszowe, udziela się im możności odbycia ich również poza obrębem swojej parafji albo diecezji, jednakże w kościołach dla miejsc owych wyznaczonych. Możności tej udziela się także ludom misyjnym z uwzględnieniem poszczególnych okoliczności.

IV. Zarządzamy nadto, aby jak praktykowano

w Rzymie podczas ubiegłego roku błagalnego, wierni uzyskać mogli Jubileusz dla siebie i dla zmarłych tyle razy, ile razy spełnią przepisane uczynki, z tem jednak zastrzeżeniem, że nie można podejmować uczynków celem uzyskania Jubileuszu drugiego, zanim nie ukończy się rozpoczętych uczynków dla pierwszego.

VII. Aby przyjść tym z pomocą, którzy w szczególnych znajdują się okolicznościach, postanawiamy co następuje:

1. Marynarze oraz wszyscy, którzy na okrętach są zajęci, mogą jeśli statek, na którym podróżują, posiada kaplicę, w której się Msza św. odprawia, w niej odbyć jubileuszowe nawiedzenia. Jeśli kaplicy niema, zezwalamy, aby skoro zawiną do jakiego portu, tamże w jakimkolwiek kościele odbyli nawiedzenia i odmówili przepisane modlitwy.

2. Biskupi Ordynarjusze mogą sami albo przez delegatów duchownych tym, którzy w sposób przepisany nie mogą odbyć wizytacji albo liczbę ich zmniejszyć albo zcieśnić ilość kościołów nawiedzanych albo w końcu nawiedzenia święte zamienić na uczynki pobożne lub dobroczynne, zastosowane do położenia poszczególnych osób. Za osoby podlegające przeszkodom uważamy tu zakonnice, siostry zakonne, tercjarki, pobożne niewiasty i dziewczęta oraz inne osoby w szkołach żeńskich czyli internatach przebywające; pustelników żyjących w klasztorach wedle reguły zakonnych i oddanych raczej kontemplacji aniżeli życiu czynnemu jak Trapiści, Kameduli i Kartuzjanie; jeńców i więźniów; kapłanów i zakonników, zatrzymanych celem poprawy w klasztorze albo innych domach. Za podlegających przeszkodom uważa się również tych, którzy dozorują w domu czy szpitalu, albo słabego są zdrowia oraz tych wszystkich, którzy chorym są potrzebni; wogóle wszystkich, którzy mają pewną przeszkodą uniemożliwiającą im przepisane nawiedzenia: to samo prawo przysługuje wedle naszej decyzji robotnikom, których

określiliśmy w Konstytucji „Qui umbratilem vitam” z dnia 30 stycznia roku ubiegłego; nakoniec starcom, którzy siedemdziesiąty rok życia przekroczyli.

3. Biskupi Ordynarjusze mogą także — również przez delegatów, jak nadmieniliśmy powyżej — mniejszą wyznaczyć ilość nawiedzeń: a) zgromadzeniom duchownym albo zakonnym, uznanym przez władzę kościelną; b) bractwom, pobożnym stowarzyszeniom oraz tym tylko związkom świeckim, które zajmują się rozwojem dzieł katolickich; c) młodzieży, żyjącej w kolegjach albo odwiedzającej kolegja celem nauki i wychowania codziennie albo w dniach oznaczonych; d) wiernych wszystkich, którzy pod przewodnictwem proboszcza, albo kapłana przezeń wydelegowanego, albo innego kapłana—jednakże tylko w miejscu, w którem niema prawowicie ustanowionej parafji—mają nawiedzania odprawić—Niech Biskupi Ordynarjusze pod tym warunkiem zmniejszają ilość nawiedzeń, że owi wymienieni wszyscy podążą do świątyń nawiedzanych procesjonalnie, choćby bez oznak swoich.

4. Gdzie zaś z jakiegokolwiek powodu nie wolno urządzać pochodu po ulicach, może Biskup Ordynarjusz oraz wymienieni jego delegaci ścieśnić i zmniejszyć ilość nawiedzań, byleby wewnątrz świątyni albo pochód się rozwinął, albo przynajmniej nawiedzenie odbyło się uroczyście i wspólnie przez wszystkich tam zgromadzonych. Biskup Ordynarjusz oraz jego delegaci nie mogą jednak nikogo zwolnić od obowiązku spowiedzi sakramentalnej i Komunji św., chyba że kogoś od jednego albo drugiego obowiązku powstrzymuje ciężka choroba.

VIII. W sprawie uprawnień, któremi spowiednicy, aprobowani zresztą wedle zasad prawnych, w spowiedzi jubileuszowej posługiwać się mogą, zarządzamy co następuje:

1. Spowiednicy zatrzymują władzę rozgrzeszania, dyspensowania, zamieniania, które od niniejszej Stoli-

cy Apostolskiej uzyskali prawnie na zawsze, albo do czasu, zatrzymują je w granicach uzyskanych.

2. Zakonnicom oraz innym niewiastom, dla których spowiedzi na mocy przepisu Kodeksu potrzebna jest specjalna aprobata Biskupa Ordynarjusza, wolno wybrać sobie jakiegokolwiek spowiednika przez tegoż Biskupa dla obojej płci aprobowanego, wobec którego spowiedź jubileuszową mogą złożyć; spowiednikowi temu udzielamy zezwolenia, aby podczas spowiedzi jubileuszowej tylko użyć mógł wszystkich władz, które na podstawie niniejszej Konstytucji posiada już wobec wszystkich wiernych.

3. Spowiednikom wszystkim udzielamy władzy, aby wśród Miłościwego Lata mogli w obrębie sumienia w czasie sakramentalnej spowiedzi tylko i przez siebie samych rozgrzeszać każdego penitenta nietylko od każdej cenzury i grzechu prawem zastrzeżonego Papieżowi albo Biskupowi, ale także od cenzury nałożonej specjalnie (ab homine). Zwolnienie jednakże od tej cenzury niema znaczenia nazewnątrz (in foro externo).

IX. Z władz tych niezmiernie szerokich niech korzystają jedynie z zachowaniem następujących norm i wyjątków:

1. Niech nie rozgrzeszają jak tylko w okolicznościach i wedle przepisu can. 2254 [1]) Kodeksu Prawa Ka-

---

[1]) (Przypisek redakcji Miesięcznika) Kan. 2254 § 1: W wypadkach niecierpiących zwłoki, jeżeli mianowicie cenzury „latae sententiae" nie mogą być zachowane nazewnątrz bez niebezpieczeństwa poważnego zgorszenia lub zniesławienia, albo jeżeli trudno jest dla pokutującego pozostawać w stanie grzechu ciężkiego aż do koniecznego czasu, w którymby odpowiedni zwierzchnik zaradził, wówczas każdy spowiednik „in foro sacramentali" może uwolnić od tych cenzur każdym sposobem zastrzeżonych; konieczne jest jednak, aby spowiednik nałożył obowiązek, pod karą ponownej cenzury, odwołania się przez spowiednika, z przemilczeniem nazwiska penitenta, listownie w ciągu miesiąca przynajmniej, jeżeli to możliwe bez poważnej trudności, do S. Penitencjarji, albo do Biskupa, lub do innego Zwierzchnika posiadającego władzę i zastosowania się do jego nakazów. (verte).

nonicznego tych, którzy uwikłali się w cenzurę Papieżowi osobiście albo w sposób szczególniejszy (specialissimo modo) zastrzeżoną. Niech również nie rozgrzeszają jak tylko w okolicznościach can. 900 [1]) tych, którzy popadli w wypadek zastrzeżony Stolicy św. wedle normy dekretów św. Penitencjarji z dnia 16-go listopada 1928 (zob. Acta Apost. Sedis, vol. XX, pag. 398) [2]). Na mocy tego dekretu jednak pozostaje również po uzyskanem rozgrzeszeniu obowiązek zwrócenia się do św. Penitencjarji i uległości wobec jej zarządzeń.

2. Niech również nie rozgrzeszają jak tylko wedle przepisu can. 2254 prałatów kleru świeckiego ob-

§ 2. Niema żadnej przeszkody, aby pokutujący nawet po uzyskanem zwolnieniu od cenzury oraz, jak wyżej, po odwołaniu się do Zwierzchnika, mógł udać się do innego spowiednika, mającego władzę, i powtórzywszy spowiedź, a przynajmniej grzech ściągający cenzurę, otrzymał absolucję; poczem penitent winien przyjąć od tegoż spowiednika zbawienne nakazy i nie ma później obowiązku stosować się do nadesłanych nakazów Zwierzchnika.

§ 3. Jeżeli zaś w jakim nadzwyczajnym wypadku to odwołanie się byłoby moralnie niemożliwe, wyjąwszy wypadek zwolnienia od cenzury, o której w kan. 2367, spowiednik może udzielić absolucji bez wkładania obowiązku, o którym wyżej była mowa; należy jednak wówczas zobowiązać do tego, co prawo wymaga, nakazać odpowiednią pokutę i zadośćuczynienie tak, iż gdyby pokutnik w odpowiednim czasie, wyznaczonym przez spowiednika, nie odbył pokuty i nie zadośćuczynił, wpadłby ponownie w cenzurę. (Can. 2367: „Absolvens vel fingens absolvere complicem in peccato turpi incurrit ipso facto in excommunicationem specialissimo modo Sedi Apostolicae reservatam").

[1]) Kan. 900: Każde zastrzeżenie traci swoją moc: 1. Gdy spowiedź odbywają albo chorzy, którzy z domu wyjść nie mogą, albo nowożeńcy przed zawarciem związku małżeńskiego;

2. Ile razy albo odmówił uprawniony Zwierzchnik udzielenia potrzebnej władzy do zwolnienia od cenzury w jakimś określonym wypadku, albo według roztropnego sądu spowiednika nie można prosić uprawnionego zwierzchnika o prawo udzielenia absolucji bez poważnej szkody penitenta, lub bez niebezpieczeństwa naruszenia sekretu spowiedzi;

3. Poza terytorjum Zwierzchnika, ustanawiającego zastrzeżenia, chociażby pokutnik opuścił owo terytorjum jedynie w celu uzyskania absolucji.

[2]) Zastrzeżenie to odnosi się do L'Action Française we Francji.

darzonych—in foro externo—zwykłą jurysdykcją oraz wyższych przełożonych Zakonu, podlegającego bezpośrednio Stolicy Apostolskiej, którzy publicznie popadli w ekskomunikę zastrzeżoną Stolicy św.

3. Niech nie rozgrzeszają heretyków albo schizmatyków, którzy publicznie błędy swoje uzasadniali (dogmatizantes), chyba że po wyrzeczeniu się wobec spowiednika herezji albo schizmy naprawili należycie zgorszenie albo przyrzekli, że je skutecznie jak się należy, naprawią.

4. Niech nie rozgrzeszają również tych, którzy, choćby potajemnie, należą do zakazanych sekt masońskich albo podobnych, jeśli nie wyrzekną się ich przynajmniej wobec spowiednika, nie naprawią zgorszenia i nie wycofają się z wszelkiej współpracy albo poparcia jakiejkolwiek sekty; jeśli ksiąg, rękopisów i oznak należących do owej sekty, skoro je dotąd posiadają nie oddadzą rozgrzeszającemu, by je najprędzej ostrożnie przesłał do św. Oficjum albo przynajmniej—z powodu słusznych i ważnych przyczyn—nie zniszczą ich sami; conajmniej, jeśli szczerze nie przyrzekną, że wymienione warunki spełnią najprędzej; nałożywszy im ponadto, stosownie do win, ciężką pokutę zbawienną i częstszą spowiedź sakramentalną.

5. Nie należy rozgrzeszać tych, którzy dobra albo prawa kościelne bez winy nabyli, jeśli ich nie oddadzą albo nie zwrócą się jak najprędzej do Biskupa Ordynarjusza albo do Stolicy Apostolskiej o układ;—chyba że chodzi o miejscowości, w których Stolica Apostolska już inaczej zarządziła.

6. Ci sami spowiednicy mogą wszyskie bez wyjatku śluby prywatne, nawet zastrzeżone Stolicy Apostolskiej, również przysięgą wznowione, z słusznego powodu zamienić na inne uczynki pobożne. Ślub czystości zupełnej i wieczystej, lubo pierwotnie złożony publicznie w zakonie, obowiązujący w sposób zwykły albo uroczysty, następnie zaś po uzyskanej dyspensie od innych ślubów tego zakonu ważny i nienaruszony,

mogą również z ważnego powodu na inne zamienić pobożne uczynki. Żadną jednakże miarą nie wolno tych zwalniać, którzy na podstawie wyższego święcenia zobowiązali się do celibatu, chociażby ich do stanu świeckiego sprowadzono; od zmiany zaś ślubów ze szkodą osoby trzeciej niech się powstrzymują, chyba że osoba zainteresowana dobrowolnie i wyraźnie się na to zgodzi. Nakoniec niech ślub niegrzeszenia albo inne śluby, narażające na karę, zamieniają jedynie na uczynek, który niemniej niż ślub ów sam powstrzymuje i broni przed grzechem.

7. Dyspensować mogą w obrębie sumienia tylko i sakramentu od wszelkiej irregularitas zawinionej i zupełnie tajnej; również od irregularitas, o której mowa w can. 985.4 [1]), ale tylko w tym celu, aby penitent święcenia już odebrane mógł bez niebezpieczeństwa zniesławienia albo zgorszenia wykonywać.

8. Dyspensować mogą również w obrębie tylko sumienia i sakramentu i od tajnej przeszkody pokrewieństwa w drugim albo trzecim stopniu (szóstym albo czwartym wedle obliczenia wschodniego) nawet stykającym się z pierwszym (czwartym albo trzecim wschodnim), nielegalnego pochodzenia, celem naprawienia, nie zaś zawarcia małżeństwa.

9. Natomiast mogą dyspensować od tajnej przeszkody zbrodni, jeśli żadna strona bezpośrednio się do niej nie przyczyniła, czy chodzi o małżeństwo zawarte, czy zawrzeć się mające; z obowiązkiem w pierwszym wypadku odnowienia wedle can. 1135 o przyzwalaniu (consensus); z należeniem w obydwóch ciężkiej i długiej pokuty zbawiennej.

10. W sprawie nawiedzeń czterech kościołów mogą spowiednicy poszczególnym osobom, które z słusznej przyczyny w przepisany sposób odbyć ich nie mogą, udzielić już to dyspensy od odwiedzenia jakie-

1) (Przyp. redakcji Miesięcznika). Can. 985. 4: „Qui voluntarium homicidium perpetrarunt aut fetus humani abortum procuraverunt, effectu secuto, omnesque cooperantes".

goś kościoła, zamieniając je — jeśli możliwa — na odwiedzenie innego, już też zmniejszyć ilość nawiedzeń. Osobom zaś, które powstrzymane chorobą albo inną przeszkodą legalną nie mogą nawiedzić wspomnianych kościołów, niech zamienią nawiedzania na inne uczynki pobożne, które spełnić mogą. Niech jednak spowiednicy sobie uświadomią, że obciążają sobie sumienie, jeśli nierozważnie i bez słusznej przyczyny wiernych od tych nawiedzań zwolnią. Dyspensowanym słusznie od nawiedzań niech nie zezwalają, żeby zaniechali modlitw na intencję Naszą, które od nawiedzań można odłączyć; na korzyść chorych tylko wolno je także zmniejszyć.

11. Niech od obowiązku przepisanej spowiedzi, której nie zastępuje spowiedź nieważna ani też obowiązkowa spowiedź doroczna, nie zwalniają nikogo, nawet i tego, któremu zbywa na koniecznej materji spowiedzi.

12. Co do Komunji św. nie wolno tego rodzaju obowiązku zamieniać na inne uczynki pobożne, chyba że chodzi o chorych, którzy przyjąć jej nie mogą. Zezwalamy jednakże z powodu Jubileuszu na zastąpienie jej przez Wiatyk, ale nie przez Komunję Wielkanocną.

13. Niech spowiednicy wiedzą, że mogą władz opisanych użyć wobec wszystkich wiernych tak Kościoła Zachodniego jak Wschodniego, którzy przystąpią do nich do spowiedzi w tym zamiarze szczerym i niewzruszonym, aby uzyskać odpust jubileuszowy.

Władz jednakże zwalniania z grzechów i cenzur kościelnych oraz dyspensowania od irregularitas mogą wobec tego samego penitenta użyć raz tylko, kiedy po raz pierwszy zyskuje odpust jubileuszowy; również wtedy tylko, kiedy od oktawy Wielkanocnej roku bieżącego nie był przez innego spowiednika zwolniony od grzechów i cenzur albo nie uzyskał dyspensy od irregularitas.

Innemi zaś uprawnieniami—również uprawnieniem

zmniejszania albo zamieniania nawiedzań wedle normy podanej pod n. 10 — posługiwać się mogą zawsze nawet na korzyść tego samego penitenta.

Lecz jeśliby ktoś po rozpoczęciu przepisanych warunków w zamiarze uzyskania niniejszego Jubileuszu nie mógł dopełnić naznaczonej ilości nawiedzań, zarządzamy, pragnąc miłościwie poprzeć chęć pobożną i stanowczą, aby po należytej spowiedzi i po zasileniu się Komunją św. uzyskał wymieniony odpust tak samo, jak gdyby spełnił wszystkie uczynki.

Pragniemy zatem, aby wszystkie zarządzenia i wyjaśnienia niniejszego Listu Apostolskiego pozostały nienaruszone i ważne celem rozprzestrzenienia Jubileuszu na cały świat katolicki bez względu na jakiebądź przepisy temu przeciwne, przykazujemy zaś, aby kopjom i urywkom Listu tego jednakże podpisanym przez notarjusza publicznego i opatrzonym pieczęcią dostojnika kościelnego, zawierzono tak samo, jakby zawierzono niniejszemu Listowi, gdyby był przedłożony i okazany.

Nie wolno zatem nikomu osłabiać niniejszego Naszego daru, Naszej woli, Naszego wyjaśnienia danego na piśmie albo zuchwale mu się opierać. Jeśliby zaś ktoś ośmielił się je zaczepić, niech wie, że ściąga na siebie gniew Boga Wszechmocnego oraz św. Apostołów Piotra i Pawła.

Dan w Rzymie u św. Piotra, dnia 2 kwietnia 1934, Pontyfikatu Naszego roku trzynastego.

(—) *Br. T. Pius. Z. K. Kard. Boggiani,*
Kanclerz Św. K. Rz.

(—) *Wawrzyniec Lauri,*
Penitencjarz Większy.

Papieska Komisja Biblijna

DEKRET

o dziele W. X. Fryderyka Schmidtke zatytułowanem „Die Einwanderung Israels in Kanaan“.

Ponieważ niniejszą Papieską Komisję Biblijną zapytywano, co sądzić należy o dziele z napisem „Die

Einwanderung Israels in Kanaan“, wydanem w Wrocławiu r. 1933 przez W. X. Fryderyka Schmidtke, następującą uchwaliła ona odpowiedź:

W. X. Fryderyk Schmidtke, profesor nadzwyczajny Starego Testamentu w wydziale teologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego, w wyżej wymionej książce rozprawiając o Pięcioksięgu, idzie za wymysłami krytyki racjonalistycznej z zupełnem pominięciem dekretu Papieskiej Komisji Biblijnej z dnia 27 czerwca 1906;

nadto, w historji Starego Testamentu obmyśla sobie wbrew dekretowi tejże Papieskiej Komisji Biblijnej z dnia 23 czerwca 1905 pewien literacki rodzaj legend zawierających błędy zmieszane z prawdą; na opak wyraźnym świadectwom Ksiąg św. głosi między innemi, że opowiadania o patrjarchach, przynajmniej w znacznej części, podają dzieje nie poszczególnych ludzi. lecz szczepów; że Jakób nie jest synem Izaaka, lecz przedstawia jakiś szczep aramejski; że nie cały lud izraelski, lecz część jego, osobliwie pokolenie Józefa, weszło do Egiptu;

również uważa wiele cudów Starego Testamentu, zadając gwałt tekstowi świętemu, za objawy czysto naturalne.

Autor przeczy zatem, przynajmniej wewnętrznie, dogmatowi inspiracji i bezbłędności biblijnej; pomija zupełnie zasady hermeneutyki katolickiej; sprzeciwia się nauce katolickiej jak najjaśniej wyłożonej w Encyklikach „Providentissimus Deus” Leona XIII i „Spiritus Paraclitus” Benedykta XV.

Dlatego dzieło wspomniane poprzednio zasługuje ze wszechmiar na potępienie i nie może być dopuszczone do szkół katolickich.

Przy tej sposobności taż Papieska Komisja przestrzega egzegetów katolickich, aby z powinną czcią zastosowali się ściśle do dogmatycznej Konstytucji Soboru Watykańskiego, odnawiającej Dekret św. Soboru Trydenckiego, którą postanowiono uroczyście, „aby w sprawach wiary i obyczajów, służących do

zbudowania nauki chrześcijańskiej, to znaczenie Pisma św. uważano za prawdziwe, którego trzymała się i trzyma matka, Kościół św., jedyny sędzia w sprawie rzeczywistego znaczenia i wyjaśnienia Ksiąg św.; i z tego powodu nie wolno nikomu wyświetlać tegoż Pisma św. wbrew temu znaczeniu albo też wbrew jednozgodnemu zdaniu Ojców św."

Poza tem przywołuje na pamięć wszystkich chrześcijan to, co św. p. Pius X o znaczeniu dekretów Papieskiej Komisji Biblijnej orzekł w Motu Propio Praestantia Scripturae Sacrae z dn. 18 listopada 1907: „Wszyscy podlegają obowiązkowi poddania się oświadczeniom Papieskiej Komisji Biblijnej, czy ogłoszonym dotąd, czy też tym, które ogłosi w przyszłości, tak samo jak Dekretom św. Kongregacyj, odnoszących się do nauki i przez Papieża zatwierdzonych; i nie zdołają ujść piętna czy to odmówionego posłuszeństwa, czy też zuchwałości a nadto bez ciężkiej pozostać winy ci, którzy owe tego rodzaju oświadczenia zwalczają słowem albo pismem, wypowiedzianem poza zgorszeniem oraz poza innemi zazwyczaj przekroczeniami wobec Boga nieroztropnie i błędnie".

Dnia zaś 27 lutego 1934 Jego Świątobliwość Pan Nasz Papież Pius XI podczas audjencji miłościwie niżej podpisanemu Najprzew. Konsultorowi Sekretarzowi udzielonej odpowiedź powyższą oraz upomnienie zatwierdził i ogłosić polecił.

Jan Chrzciciel Frey, K. Ducha św.
Konsultor Sekretarz

Najwyższa św. Kongregacja św. Oficjum

I.

Potępia się książkę A. Rosenberga, zatytułowaną „Der Mythus der 20 Jahrhunderts."

Środa, dnia 7 lutego 1934 r.

Podczas sesji ogólnej Najwyższej św. Kongregacji św. Oficjum Ich Eminencje XX. Kardynałowie, któ-

rym poruczono sprawy wiary i obyczajów, po wysłuchaniu zdania WW. XX. Konsultorów, potępili i polecili umieścić na indeksie dzieł zakazanych książkę z napisem; Alfred Rosenberg, „Der Mythus des 20 Jahrhunderts".

Książka odnosi się pogardliwie do wszystkich dogmatów Kościoła katolickiego, a nawet do podwalin samej religji chrześcijańskiej, i odrzuca je zupełnie; oświadcza się za koniecznością nowej religji albo kościoła germańskiego i głosi zasadę, że „obecnie nowa powstaje wiara mityczna; wiara mityczna krwi; wiara, wedle której nawet Bożą naturę człowieka krwią wyzwolić można; wiara najwybitniejszą poparta nauką, wedle której krew nordyjska wyraża swą tajemnicę, która dawne Sakramenta zastępuje i znosi".

Dan w Rzymie, w siedzibie św. Oficjum, dnia 9 lutego 1934 r.

J. Venturi,
Najw. św. Kongr. Oficjum Notarjusz.

II.

Potępia się książkę E. Bergmanna, zatytułowaną „Die deutsche Nationalkirche".

Środa, 7 lutego 1934 r.

Podczas sesji ogólnej Najwyższej św. Kongregacji św. Oficjum Ich Eminencje XX. Kardynałowie, którym poruczono sprawy wiary i obyczajów, po wysłuchaniu zdania WW. XX. Konsultorów potępili i polecili umieścić na indeksie dzieł zakazanych książkę z napisem: Ernst Bergmann, „Die deutsche Nationalkirche".

Autor wypowiada się przeciw religji chrześcijańskiej, przeciw faktowi Objawienia, przeciw konieczności Odkupienia przez Jezusa Chryztusa Ukrzyżowanego i łaski Bożej; twierdzi natomiast, że religja chrześcijańska, a zwłaszcza katolicka, jest tworem jedynie kultury semickiej i rzymskiej i dlatego sprzeciwia się charakterowi germańskiemu. Nadto autor utrzymuje, że Stary Testament zawiera niebezpieczeństwo moralne

dla młodzieży niemieckiej, że pojęcie miłości chrześcijańskiej powoduje zwyrodnienie ludów, jako że troszczy się o chorych i niedołężnych fizycznie i równocześnie zezwala im na potomstwo; krew i rasę uważa i popiera jako jedyny czynnik kultury i sądzi, że nową należy ustanowić religję przez przeciwstawienie wierze w Boga osobowego zupełnego ateizmu czy panteizmu. Autor poza tem staje w obronie przesadnego i wręcz radykalnego ateizmu przeciwnego nauce i kulturze chrześcijańskiej.

Następnego zaś czwartku, dnia 8 tegoż miesiąca i roku, Jego Świątobliwość Pan nasz, z Opatrzności Bożej Papież Pius XI podczas zwykłej audjencji udzielonej W. O. Asesorowi św. Oficjum zatwierdził i ogłosić polecił przedłożone sobie postanowienie Ich Eminencyj XX. Kardynałów.

Dan w Rzymie, w siedzibie św. Oficjum, dnia 9 lutego 1934.

J. Venturi,
Najśw. św. Kongr. św. Oficjum Notarjusz.

Rozporządzenia Władz Duchownych Miejscowych

Rozporządzenie J. E. Ks. Biskupa Dr. A. Szelążka, Pasterza Diecezji Łuckiej, o Jubileuszu Odkupienia Rodzaju Ludzkiego

BISKUP ŁUCKI Łuck, dn. 23 kwietnia 1934 r.
Nr. 2425

Do
Przewielebnych Kapłanów
i Drogich Wiernych
Diecezji Łuckiej.

Dnia 2 kwietnia 1934 roku Namiestnik Chrystusowy rozszerzył na cały świat katolicki Jubileusz ku uczczeniu dziewiętnastowiekowej pamięci Odkupienia rodzaju ludzkiego.

Mocą tej Konstytucji Apostolskiej przez cały rok od oktawy Wielkanocnej niniejszego roku do niedzieli Przewodniej, t. j. do dnia 28 kwietnia 1935 r. zostaje dostępnem dla wszystkich wiernych uzyskanie odpustów i łask wielkiego Jubileuszu.

Aby wiernym naszej diecezji uprzystępnić możność korzystania z tego Jubileuszu, wzywam wszystkich kapłanów naszej diecezji, przedewszystkiem zaś Czcigodnych Księży Proboszczów, aby najpierw przez podanie treści Konstytucji Apostolskiej, następnie przez odpowiednie kazania i zachęty skłaniali wiernych do uzyskania wspomnianych łask, których skarbiec z całą szczodrobliwością jest nam otwarty.

Napomina nas Ojciec św., abyśmy w naszych modłach prywatnych i jubileuszowych według intencji Papieża wspierali Go w apostolskiem dziele, prosząc Boga o wolność Kościoła we wszystkich państwach, o spokój i zgodę narodów, o błogosławieństwo Boże dla misyj, o powrót do prawdziwej wiary tych, co odłączyli się od Kościoła Chrystusowego.

W szczególny zaś sposób Ojciec św. wzywa, byśmy modlitwą i pokutą zadośćczynili za zniewagi Bogu wyrządzone przez bezbożników, aby usiłowania ich pozostały płonne i szkód nie wyrządzały w duszach ludzkich.

Aby zatem umożliwić wiernym osiągnięcie odpustu,—1) niech Czcigodni Duszpasterze dokładnie zapoznają się z samą Konstytucją Apostolską, której tekst w niniejszym numerze Miesięcznika jest podany. Szczególną uwagę zwrócić należy na warunki uzyskania odpustu oraz na władzę, którą Ojciec święty wyposaża spowiedników na rok jubileuszowy.

2) Do uzyskania odpustu można dwanaście przepisanych nawiedzeń świątyń odbyć w ten sposób, że albo cztery nawiedzenia odbędą się w trzech kościołach, albo sześć w dwóch, albo dwanaście w jednym tylko kościele. W parafjach jak Łuck, Kowel, Dubno, Krzemieniec, Włodzimierz, Wiśniowiec mogą wierni odbyć

sześciokrotnie nawiedzenie każdej z istniejących w tych parafjach świątyń.

3) Podczas każdego nawiedzenia należy przed ołtarzem Najśw. Sakramentu odmówić pięć razy „Ojcze nasz, Zdrowaś i Chwała Ojcu” i nadto raz te same modlitwy wedle intencji Ojca św.; następnie przed Chrystusem Panem Ukrzyżowanym odmówić trzeba trzy razy „Wierzę w Boga” i raz modlitwę „Wielbimy Cię, Chryste, i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i mękę Twoją odkupił świat”; przed ołtarzem lub obrazem Matki Bożej zmówić, rozważając Jej boleści, 7 razy Zdrowaś Marja, dodając westchnienie „Matko Najśw. Bolesna—módl się za nami”.

4) Przepisaną ilość nawiedzeń uzyskujący odpust jubileuszowy mogą dopełnić bądź w ciągu jednego dnia, bądź w ciągu szeregu dni.

5) Wierni mogą uzyskać jubileusz dla siebie i dla zmarłych tyle razy, ile razy spełnią przepisane uczynki

6) Korzystając z władzy udzielonej nam przez tę Konstytucję Apostolską, wyznaczamy dwunastokrotne nawiedziny kościoła klasztornego albo kaplicy zakonnej dla zakonnic oraz dziewcząt w internatach przebywających.

Natomiast—a) dla osób słabego zdrowia lub zatrudnionych pielęgnowaniem chorych; b) dla starców, którzy siedemdziesiąty rok życia przekroczyli; c) dla osób, które ze względu na oddalenie rzadko przybyć mogą do świątyni; d) dla robotników, którym praca fizyczna nie pozwala na większą ilość nawiedzeń świątyni—wyznaczamy trzykrotne nawiedzenie kościoła z odmówieniem modlitw do uzyskania odpustu przepisanych, jak w punkcie 3.

Obłożnie chorzy przy zachowaniu warunku odbycia Spowiedzi św. mogą uzyskać odpust odmawiając 12 pacierzy. Dla więźniów zamkniętych w ciągu roku księża kapelani wyznaczą wzamian za nawiedzenie kościoła inne warunki dla nich dostępne.

7) Jeżeli pobożne nawiedzania kościołów urządzane będą publicznie, np. grupami albo przez młodzież

szkolną pod przewodnictwem kapłana, choćby bez oznak procesjonalnych, liczbę wspólnych nawiedzeń kościołów z odmówieniem przepisanych modlitw zmniejszamy do trzech. Czcigodni Księża Proboszczowie mając na uwadze *oddalenie parafjan od świątyń, utrudniające im odbycie dwunastu nawiedzeń*, kilkakrotnie w ciągu roku jubileuszowego urządzą wspólne procesjonalne dopełnienie warunków odpustu. Każdą procesję odbyć należy w ten sposób, że Kapłan razem z ludźmi zebranymi w kościele wychodzi przed Kościół i wraca do świątyni przy śpiewie pobożnej pieśni. Tak należy rozpoczynać trzykrotne wspólne nawiedzenia. Następnie udając się do wskazanych wyżej ołtarzy, za każdem procesjonalnem nawiedzeniem trzeba odmówić modlitwy podane w punkcie 3-cim. Po trzeciem nawiedzeniu i odmówieniu modlitw, kapłan udzieli wiernym błogosławieństwa Przenajświętszym Sakramentem. Oczywista, że trzykrotne to procesjonalne nawiedzenia mogą odbywać się bezpośrednio jedno po drugiem w ciągu tego samego dnia.

8) Ponieważ dla uzyskania odpustu należy przystąpić do Sakramentu Pokuty i Komunji św., Wielebni Księża Proboszczowie ułatwić winni wiernym więcej niż kiedykolwiek przystąpienie do tych Sakramentów świętych.

9) Czcigodni Księża Dziekani na najbliższej konferencji obmyślą wespół z Duchowieństwem dekanatu wzajemną kolejną pomoc w słuchaniu spowiedzi, ażeby wierni mieli możność wyboru spowiednika przy odbyciu jubileuszowej spowiedzi.

Polecam również obowiązkowe odczytanie na najbliższej konferencji tej części Konstytucji Apostolskiej, która określa władzę spowiedników na czas Jubileuszu.

Ukochani Bracia Kapłani i Drodzy Diecezjanie! Niech ten rok jubileuszowy sprowadzi całe źródła łask na dusze nasze. Mając ze strony Kościoła Świętego zapewniony do nich dostęp, od naszej żarliwości zależy, by one zstąpiły w mierze przeobfitej i do grun-

tu zmieniły i udoskonaliły serca nasze. Daj Boże, by wielki rok jubileuszowy naszego zbawienia dostarczył nam nietylko historycznych wspomnień największych wydarzeń w dziejach, lecz uświęcił nas przez gorętszą miłość Zbawiciela i Jego Matki Najświętszej.

(—) *Ks. J. Szych*
Kanclerz.

(—) † *Adolf Szelążek*
Biskup Łucki

Nabożeństwa z okazji uroczystości narodowych

KURJA BISKUPIA
ŁUCKA
Sekcja III
Nr. 1744.
Dnia 13 marca 1934 r.

Stosownie do uchwały Plenarnej Konferencji Episkopatu Polski (20—21 lutego b. r.), nabożeństwa z okazji uroczystości narodowych mają się odbywać:

1) z własnej inicjatywy Duchowieństwa, t. j. bez osobnego wezwania, ale w porozumieniu, zwłaszcza co do godziny, z odnośnymi komitetami—w dniu 3 maja i 15 sierpnia.

2) natomiast d. 11 listopada i w dzień imienin Prezydenta Rzeczypospolitej oraz w dnie innych obchodów okolicznościowych—na każdorazową prośbę władz lub parafjan, jednak bez kazań.

Modlitwę o pomyślność Rzeczypospolitej i Prezydenta odmawiać należy we wszystkie niedziele, 3 maja, 15 sierpnia, 11 listopada i w dzień imienin Prezydenta Państwa.

Przytem przypomina się dekret św. Kongregacji Sakramentów z lipca 1923 i poprzednie uchwały Episkopatu o zakazie odprawiania t. zw. Mszy św. polowych oraz uchwałę Episkopatu o niedozwalaniu na zatrzymanie przez mężczyzn nakrycia na głowie w czasie nabożeństw, z wyjątkiem wojskowych pocztów sztandarowych.

(—) *X. Stanisław Żukowski*
Szef III Sekcji

Zarządzenie w sprawie ochrony izolatorów na słupach telegraficznych.

DYREKCJA OKRĘGU
POCZT i TELEGRAFÓW
W LUBLINIE
№ TB 3312

Lublin, dnia 4 kwietnia 1934 r.

Jego Ekscelencja
Ksiądz Biskup Ordynarjusz
w Łucku

Zdarzają się wypadki rozmyślnego tłuczenia izolatorów na słupach telefonicznych przez młodzież szkolną.

Czynów tych dopuszczają się nieświadomie przeważnie uczniowie szkół powszechnych, bowiem nie zdają sobie sprawy co do szkód, jakie wyrządzają Skarbowi Państwa i społeczeństwu przez tłuczenie izolatorów, przez przerwę łączności telefonicznej i telegraficznej.

W celu ukrócenia podobnych wybryków Dyrekcja, na mocy art. 38 ustawy o poczcie, telegrafie i telefonie z dnia 4 sierpnia 1924 r., jednolity tekst, której ogłoszono w Dz. U. R. P. Nr. 63 poz. 431 z 1933 r. uprzejmie prosi o zarządzenie pouczania w kościołach podczas kazań, przez Wielebne Duchowieństwo, o ważności utrzymania połączeń telekomunikacyjnych w należytym stanie.

w/z Dyrektor
Świętochowski
Naczelnik Wydziału

Proszę, by Przewielebne Duchowieństwo nie odmówiło pomocy w uświadamianiu przy sposobności swych parafjan o powyższej sprawie.

(—) † *Adolf Szelążek*
Biskup Łucki

Łuck, 18 kwietnia 1934 r.

Zarządzenie w sprawie „XI Tygodnia L. O. P. P."

LIGA OBRONY POWIETRZNEJ i PRZECIWGAZOWEJ
Zarząd Główny.

Warszawa, 28 marca 1934.

Jego Ekscelencja
Ks. Biskup Adolf Szelążek
Łuck.

Wzorem lat ubiegłych Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej organizuje w roku bieżącym „XI Tydzień LOPP" w dniach od 10 go do 17-go mają włącznie.

W związku z powyższem mamy zaszczyt zwrócić się do Waszej Ekscelencji z gorącą prośbą o pobłogosławienie naszej pracy oraz o pomoc Wielebnego Duchowieństwa Diecezji w akcji „XI Tygodniai LOPP".

Sekretarz
Adam Wojtyga Mjr. pil.

Prezes
Inż. Leon Berbecki Gen. Dyw.

Proszę Przewielebne Duchowieństwo o udzielenie wszelkiej pomocy i poparcia akcji „XI Tygodnia LOPP".

(—) *Adolf Szelążek*
Biskup Łucki

Łuck, dnia 18 kwietnia 1934 r.

Rozporządzenia Prawno-Państwowe

Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 roku o chowaniu zmarłych i stwierdzeniu przyczyny zgonu, wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

Na podstawie artykułów 1, 2, 3, 4, 5, 11 i 17 ustawy z dnia 17 marca 1932 [1]) roku o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu (Dz. U. R. P. Nr. 35,

1) Ustawę z dnia 17 marca 1932 r. o chowaniu zmarłych Miesięcznik Diecezjalny ogłaszał w czerwcowym zeszycie 1932 r. na str. 288.

poz. 359) i art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 czerwca 1932 r. o przekazaniu zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawach zdrowia publicznego Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 493) zarządza się co następuje:

§ 1. Artykuły (art.), powołane w niniejszem rozporządzeniu bez bliższego określenia, oznaczają artykuły ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu.

Paragrafy (§), powołane w tem rozporządzeniu bez bliższego określenia, oznaczają paragrafy niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Za dzień i godzinę (chwilę) zgonu w rozumieniu ustawy uważa się również zwłoki noworodków martwo urodzonych, t. j. plony ludzkie, urodzone w stanie nieżywym po upływie co najmniej 7 miesięcy ciąży.

Przez szczątki w myśl ustawy należy rozumieć zarówno pozostałości zwłok, które wydobyto przy kopaniu grobu, jak i części ciała ludzkiego, odłączone od całości, jako też i popioły, otrzymane przez spopielenie zwłok ludzkich.

Przepisy, dotyczące szczątków, mają zastosowanie również do płodów ludzkich, urodzonych przed upływem 7-go miesiąca ciąży.

§ 3. W ciągu 24 godzin po zgonie należy zawiadomić o tem lekarza lub oglądacza zwłok (art. 3, p. 1 i 2), albo urząd gminny (§ 16, ust. 4), żądając wydania karty zgonu.

Zwłoki, z wyjątkiem zmarłych na choroby zakaźne (§ 7), nie mogą być usunięte z mieszkania przed upływem 12 godzin od chwili zgonu i przed stwierdzeniem przyczyny zgonu, jednakże nie powinny one pozostawać w mieszkaniu po wystąpieniu wyraźnych oznak rozkładu i wogóle dłużej niż 72 godziny. Przy wystąpieniu tych oznak należy zarządzić przeniesienie zwłok do domu przedpogrzebowego, lub kostnicy, albo pochowanie ich.

§ 4. Zwłoki, przeniesione do domu przedpogrzebowego lub kostnicy, nie mogą tam pozostawać po wystąpieniu objawów daleko posuniętego rozkładu; zwłoki takie należy natychmiast pochować.

§ 5. Celem wstrzymania rozkładu zwłok dozwolone jest stosowanie zabiegów utrwalających, polegających na użyciu konserwujących związków chemicznych (wstrzyknięcie płynu konserwującego do naczyń krwionośnych osoby zmarłej i t. p.). Zabiegi te mogą być wykonanywane tylko przez lekarzy.

§ 6. Natychmiast po zgonie należy zwłoki umieścić w miejscu chłodnem i zabezpieczyć je przed dostępem zwierząt i owadów, zwłaszcza much.

W miejscowościach, w których są domy przedpogrzebowe lub kostnice, składanie ciał osób zmarłych w kościołach i kaplicach, położonych poza cmentarzem, dozwolone jest tylko na czas obchodu żałobnego, poprzedzającego pogrzeb (od czasu eksportacji zwłok do kościoła lub kaplicy, aż do wyprowadzenia zwłok na cmentarz), pozatem zaś tylko w przypadkach, gdy prawo do tego przysługuje osobie duchownej lub świeckiej na mocy przywileju albo zwyczaju. Wyjątek od tej zasady stanowią kościoły w miastach z liczbę ponad 100.000 mieszkańców, posiadające oddzielne pomieszczenia do składania zwłok aż do chwili pogrzebu.

§ 7. Zwłoki osób zmarłych z: dżumy, żółtej febry, cholery azjatyckiej, ospy naturalnej, duru plamistego i powrotnego, trądu, wąglika, nosacizny i wścieklizny, powinny być natychmiast po stwierdzeniu zgonu i jego przyczyny zawinięte w płótno, zmoczone w płynie odkażającym, zamknięte w trumnie, usunięte z mieszkania i pochowane w ciągu 24 godzin od chwili zgonu. Zwłok takich nie wolno przewozić (art. 11 ust. 4) ani ekshumować (art. 12 ust. 3) przed upływem dwóch lat od dnia zgonu.

Wojewódzka władza administracji ogólnej może w drodze wyjątku i z zastosowaniem środków ostrożno-

ści, przewidzianych w § 8, zezwolić na przewiezienie takich zwłok przed upływem wymienionego wyżej terminu.

§ 8. W przypadkach zgonu z chorób zakaźnych, podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu, niezależnie od przepisów § 6, należy stosować następujące środki ostrożności. 1) wzbronione jest zbieranie się większej liczby osób w pomieszczeniu, gdzie leżą zwłoki, 2) wzbronione jest dotykanie zwłok poza czynnościami, związanemi z obmyciem, ubraniem i ułożeniem zwłok w trumnie, 3) do obmywania zwłok używać należy płynu odkażającego, 4) na dnie trumny umieścić należy warstwę substancji płynochłonnej grubości 5 cm., 5) po złożeniu zwłok w trumnie należy ją natychmiast szczelnie zamknąć i z zewnątrz obmyć płynem odkażającym, 6) pomieszczenie, w którem osoba zmarła pozostawała, wszystkie przedmioty, które z nią pozostawały w styczności, jako też wóz, na którym zwłoki przewieziono, winny być poddane odkażeniu.

§ 9. Przepisy §§ 4 i 7 nie dotyczą zwłok, dostarczanych zakładom naukowym, lub podlegających sekcji naukowej, sądowo-lekarskiej i policyjno-sanitarnej.

Postępowanie z takiemi zwłokami normują odręczne przepisy.

§ 10. Do trumny, przeznaczonej dla zwłok osoby dorosłej, wolno złożyć tylko zwłoki jednej osoby dorosłej, zwłoki matki z dzieckiem nowonarodzonem, lub zwłoki dwojga dzieci w wieku do lat 7. Po złożeniu zwłok do trumny i umocnieniu wieka nie należy trumny otwierać poza przypadkami niezbędnej konieczności.

Trumny powinny mieć dno i ściany boczne nieprzepuszczalne oraz szczelnie przylegające wieko.

§ 11. W miastach, liczących ponad 10.000 mieszkańców, przewożenie zwłok osób zmarłych w tych miastach dozwolone jest tylko na specjalnie do tego celu przeznaczonych wozach.

Przewożenie i przenoszenie ulicami tych miast

jest dozwolone do godziny 14; nie dotyczy to eksportacji zwłok do kościołów i kaplic przedpogrzebowych.

§ 12. W razie uzasadnionej wątpliwości co do tego, czy osoby, pragnące pochować zwłoki, mają do tego prawo w myśl art. 2 ust. 1, winien zarząd zakładu, w którym dana osoba zmarła, lub powiatowa władza administracji ogólnej, o ile zgon nastąpił w prywatnem mieszkaniu, zażądać udowodnienia tego prawa.

§ 13. Zwłoki, nie pochowane przez rodzinę i inne osoby, wymienione w art. 2 ust. 1, będą przekazywane zakładom uniwersyteckim, o ile zakłady te zgłoszą zapotrzebowanie na zwłoki i zapewnią odbiór po otrzymaniu odpowiedniego zawiadomienia.

§ 14. Wszystkie gminy na obszarze Rzeczypospolitej obowiązane są w myśl postanowień art. 3 wprowadzić na swoim terenie stwierdzanie zgonu i jego przyczyny w każdym przypadku śmierci.

W tym celu każda gmina winna jest powołać odpowiednią liczbę osób, upoważnionych do wykonywania tych czynności (§ 15), jako też opłacać ich pracę.

§ 15. W miejscowościach, w których zamieszkuje lekarz, jako też w promieniu 4 klm. od tych miejscowości, zgon i jego przyczyna muszą być stwierdzone przez lekarza.

W innych miejscowościach czynności te spełniać winien oglądacz zwłok, t. j. osoba, która przeszła specjalne przeszkolenie w zakresie stwierdzania zgonu i jego przyczyny, uzyskała świadectwo, wydane przez powiatową władzę administracji ogólnej, upoważniające do wykonywania tych czynności, oraz złożyła ślubowanie na ręce tej władzy.

§ 16. Lekarz, który leczył chorego w ostatniej chorobie, jest obowiązany stwierdzić zgon i jego przyczynę oraz wypełnić w dwóch egzemplarzach odpowiednią część karty zgonu i nie może uzależnić wykonania tych czynności od uiszczenia za nie wynagrodzenia. Lekarz i oglądacz zwłok, powołani w myśl § 14 ust. 2, obowiązani są nie później, niż w ciągu 12

godzin po otrzymaniu wezwania udać się na miejsce, w którem znajdują się zwłoki, i po ich obejrzeniu oraz po zasięgnięciu uzupełniających wiadomości od otoczenia, bezpłatnie wypełnić odpowiednią część karty zgonu w dwóch egzemplarzach.

Wzór karty zgonu jest inny dla lekarza i inny dla oglądacza zwłok.

Odcinek drugiej karty, zawierający przyczynę zgonu, podaną przez lekarza i stanowiącą tajemnicę lekarską, powinien być zaklejony przez lekarza, który kartę wypełnił.

Do czasu ustanowienia oglądacza zwłok (art. 16) w miejscowości, w której niema lekarza, kartę zgonu według wzoru dla oglądacza zwłok wypełnia urząd gminny.

§ 17. Wypełnione egzemplarze karty zgonu otrzymuje osoba, która zajmuje się pochowaniem zwłok. Osoba ta winna jest przedłożyć wymienione egzemplarze karty zgonu w urzędzie gminnym miejsca zgonu, celem wypełnienia przez ten urząd danych personalnych, wyszczególnionych w karcie zgonu.

Kartę pierwszą urząd gminy wręcza osobie, zaj mującej się pochowaniem zwłok, celem przedłożenia jej właściwemu urzędowi stanu cywilnego dla sporządzenia aktu zejścia, poczem karta ta służy jako pozwolenie na pochowanie zwłok. Kartę drugą urząd gminny przesyła w ciągu tygodnia do powiatowej władzy administracji ogólnej (lekarza powiatowego), właściwej dla miejsca zgonu.

§ 18. W miastach, mających własne urzędy statystyczne, wzór lekarskiej karty zgonu może być za zgodą Ministra Opieki Społecznej uzupełniony przez dodanie szczegółów, niewymienionych w załączniku Nr. 1, a drugi odcinek tej karty może być przesyłany miejscowemu organowi sanitarnemu związku samorządowego.

§ 19. Teren cmentarny i wszystkie urządzenia na tym terenie położone powinny, zgodnie ze swem prze-

znaczeniem, mieć charakter poważny, liczący się z pietyzmem, należnym zmarłym, utrzymane zawsze czysto i porządnie.

§ 20. Teren pod cmentarz powinien być wybrany tak, żeby wykluczona była możliwość wywierania szkodliwego wpływu na otoczenie.

W szczególności winien on odpowiadać następującym waruukom:

1) odległość nowozakładanego cmentarza od zabudowań mieszkalnych oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia, powinna być co najmniej 150 m.

2) teren ten powinien znajdować się możliwie na wzniesieniu i nie podlegać zalewom,

3) spadek terenu, a w szczególności spadek zwierciadła wody gruntowej, winien mieć kierunek od zabudowań,

4) zwierciadło wody gruntowej powinno zalegać co najmniej 1,8 m. pod terenem,

5) grunt powinien być możliwie przepuszczalny,

6) teren powinien znajdować się w takiem miejscu, gdzie panujące wiatry wieją od osiedla.

§ 21. Teren cmentarza powinien być ogrodzony, lub co najmniej otoczony wałem z rowem nazewnątrz aby umożliwić utrzymanie porządku i utrudnić dostęp zwierzętom. Ogrodzenie dokoła cmentarza powinno mieć co najmniej 1,5 m. wysokości; wał i rów powinny mieć co najmniej 1 m. wysokości względnie głębokości. Wał należy opatrzyć żywopłotem.

Bramy (furty) cmentarne powinny być stale zam knięte.

Teren cmentarza powinien być pokryty roślinnością, a większe cmentarze mają mieć założenie parkowe. Mogiły, drogi i ścieżki powinny być zakładane ściśle według zatwierdzonego planu (§ 32).

§ 22. Obszar, potrzebny na założe cmentarza, ma być obliczany w ten sposób, że roczną liczbę zgonów wśród danej ludności należy pomnożyć przez 20 i li-

czyć po 4 m² na jedną mogiłę dla osoby dorosłej, a 2 m² dla zwłok dziecka do lat 7. Do tego należy dodać co najmniej 20% terenu na drogi i ścieżki oraz teren, niezbędny pod dom przedpogrzebowy lub kostnicę. Przy tem obliczeniu powinien być uwzględniony również przewidywany wzrost ludności i możliwość wzrostu śmiertelności z powodu epidemji.

§ 23. Przez grób zwykły (ziemny) rozumie się dół, wykopany w ziemi, do którego składa się trumnę ze zwłokami i zasypuje ziemią wydobytą z tego dołu. Przez grób murowany rozumie się dół, w którym boki są murowane, a nad trumną jest założone sklepienie. Przez katakumby rozumie się nisze w pionowej ścianie, położone obok siebie w szeregu, a przeznaczone do składania zwłok; mogą być one umieszczone bądź w podziemiach kościołów, bądź też na cmentarzach.

§ 24. Powierzchnia, niezbędna na założenie grobu ziemnego dla człowieka dorosłego, ma wynósić co najmniej 2 m. × 1 m., a dla dziecka do lat 7 — 1 m. × 0,5 m. Odstępy pomiędzy grobami powinny wynosić co najmniej 50 cm. Głębokość dołu, wykopanego celem pochowania zwłok, powinna wynosić 1,5 m. tak, żeby warstwa ziemi, pokrywająca trumnę, wynosiła co najmniej 1 m. Kopanie głębszych dołów jest dopuszczalne pod warunkiem, że pomiędzy dnem grobu a najwyższym poziomem wody pozostanie co najmniej 0,5 m. Ziemia, wydobyta z grobu powinna być usypana w postaci pagórka nad grobem.

§ 25. Groby murowane mogą być pojedyńcze i rodzinne, przytem na każde zwłoki przewidzieć należy przestrzeń, podaną w § 24, o ile składane one będą na jednym poziomie. Przy głębokości wykopu 2,5 m. można umieszczać trumny w dwie warstwy oddzielnie przesklepione.

§ 26. W katakumbach powierzchnia dna niszy, przeznaczonej do złożenia zwłok, powinna wynosić co najmniej 2 m. × 1 m., a wysokość co najmniej 60 cm.

Każda nisza powinna być oddzielona od sąsiedniej ścianą grubości co najmniej 40 cm. W każdej niszy powinien być wylot wentylacyjny dla odprowadzenia gazów w sposób, niepowodujący szkodliwości dla otoczenia. Po złożeniu zwłok, każdą niszę, należy natychmiast zamurować.

§ 27. W grobach murowanych i katakumbach powierzchnia, na której są składane trumny, powinna mieć spadek, a w miejscu najniższem przewidzieć należy odpływ, łączący się z ziemią otaczającą.

§ 28. Podziemia kościelne mogą być przeznaczone do składania zwłok osób duchownych, które w drodze przywileju nabytego, lub na mocy zwyczaju, są grzebane w kościołach.

W kościołach, a w szczególności w podziemiach katedr na Wawelu i w Warszawie oraz kościoła na Skałce, mogą być również chowane zwłoki osób, które sprawowały najwyższą władzę państwową, i osób szczególnie dla Państwa zasłużonych.

§ 29. Zwłoki ludzkie mogą być chowane poza cmentarzami i kościołami lub kaplicami w grobach murowanych, pojedyńczych lub rodzinnych, jedynie na mocy każdorazowego zezwolenia wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

§ 30. Dom przedpogrzebowy powinien się składać co najmniej z następujących pomieszczeń: 1) do przechowywania zwłok, 2) do wykonywania obrzędów rytualnych i 3) do wykonywania oględzin sądowo-lekarskich i utrwalania zwłok. Wszystkie te pomieszczenia mają być dostatecznie obszerne, skanalizowane, dobrze oświetlone i przewietrzane, jako też zabezpieczone przed dostępem owadów. Powinny one mieć podłogę nieprzepuszczalną, a ściany wyłożone również materjałem nieprzepuszczalnym, lub pomalowane farbą olejną do wysokości co najmniej 2 m. i posiadać urządzenia, umożliwiające ogrzewanie ich podczas chłodnej pory roku. W pomieszczeniu, przeznaczonem do wykonywania oględzin sądowo-lekarskich i do

utrwalania zwłok, należy przewidzieć możność dostarczania zimnej i ciepłej czystej wody.

Na cmentarzach mniejszych, przeznaczonych dla ludności, nieprzekraczającej 3.000 osób, zamiast domu przedpogrzebowego mogą być kostnice o jednem obszernem oświetlonem pomieszczeniu.

Zarówno w domach przedpogrzebowych, jak i w kostnicach, nie wolno kłaść zwłok bezpośrednio na ziemi (podłodze), lecz należy je przechowywać w zamkniętych trumnach, ustawionych na specjalnie na ten cel przeznaczonych marach lub katafalkach.

§ 31. Dom przedpogrzebowy lub kostnica powinny być pod stałym nadzorem służby cmentarnej, utrzymywane w czystości i w określonych godzinach dostępne dla osób, odwiedzających zmarłych. Za przechowywanie zwłok i korzystanie z urządzeń domu przedpogrzebowego lub kostnicy może zarząd cmentarza pobierać opłaty zgodnie z postanowieniami art.6 ust. 3.

§ 32. Dla uzyskania zatwierdzenia terenów, przeznaczonych na założenie lub rozszerzenie cmentarza, należy do podania, złożonego w tej sprawie, dołączyć:

1) prawomocny plan zabudowania danej miejscowości, o ile taki plan istnieje,
2) plan sytuacyjny, wykonany przez przysięgłego mierniczego, w skali 1 : 500 z uwidocznieniem wszystkich zabudowań mieszkalnych i studzien w promieniu 250 m. jako też warstwic terenu oraz punktów, w których wykopano doły próbne (§ 20) z zaznaczeniem najwyższego poziomu wód gruntowych w tych dołach, jaki się utworzył po 24 godzinach od chwili wykopania,
3) opis tego terenu z wyszczególnieniem właścicieli poszczególnych odcinków i z podaniem w miarę możności szczegółów geologicznych i hydrologicznych oraz konfiguracji terenu,
4) plan szczegółowy cmentarza z uwzględnieniem dróg i ścieżek, domu przedpogrzebowego lub kostnicy i t. d.

§ 33. Zarząd każdego cmentarza powinien prowadzić księgę cmentarną, zawierającą co najmniej następujące dane, dotyczące poszczególnych osób pochowanych: 1) nazwisko i imię, 2) wiek, 3) adres, 4) data zgonu, 5) przyczyna zgonu, 6) data pochowania, 7) dokładnie określone miejsce pochowania według zatwierdzonego planu.

Dane wymienione pod 1—5 włącznie, powinny być wpisane do księgi cmentarnej na podstawie przedłożonej karty zgonu

§ 34. O tem, jakie pamiątki natury historycznej i artystycznej mają być zachowane po zamknięciu cmentarza, o tem, dokąd mają być te pamiątki przeniesione, a także, czy groby takie mogą być ponownie użyte do pochowania zwłok (art. 10 ust. 5), decydują wojewódzkie władze administracjj ogólnej. Przytem, jeżeli chodzi o cmentarz gminny i cmentarz opuszczony, działają one w porozumieniu z miejscowemi władzami samorządowemi, a w przypadku cmentarza wyznaniowego — również z właściwemi władzami wyznaniowemi.

§ 35. Przy ponownem użyciu grobu szczątki poprzednio pochowanych zwłok i trumny należy wydobyć i pochować na tym samym cmentarzu na miejscu specjalnie dla tego przeznaczonem.

§ 36. Zastrzeżenie przeciwko ponownemu użyciu po upływie lat 20 (art. 10) musi być zgłoszone na piśmie do zarządu właściwego cmentarza przed upływem 20 roku od chyili pochowania zwłok.

§ 37. Pozwolenia na przewóz zwłok i ich szczątków będą udzielane przez władze (art. 11) jedynie na uzasadnione pisemne żądanie osób i instytucyj, wymienionych w art. 2 ust. 1 i 3. Przewóz taki, z wyjątkiem przewozu popiołów, dozwolony jest w zasadzie tylko podczas chłodnej pory roku, t. j. w czasie od 15 października do 15 kwietnia, a w ciepłej porze roku dopuszczalny jest tylko w drodze wyjątku za zezwoleniem wymienionych władz.

§ 38. Pozwolenia na wywóz zwłok i ich szczątków poza granicę Rzeczypospolitej mogą być udzielone dopiero po uprzedniem złożeniu zezwolenia właściwej władzy państwa sąsiedniego na dalszy przewóz zwłok lub ich szczątków od stacji granicznej.

Pozwolenie na sprowadzenie zwłok i ich szczątków z obcych państw do Polski można uzyskać zą pośrednictwem urzędów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Pozwoleń na przewiezienie zwłok lub ich szątków przez teren Rzeczypospolitej udzielają urzędy zagraniczne Rzeczypospolitej po stwierdzeniu, że opakowanie zostało wykonane zgodnie z obowiązującemi przepisami (§ 39), jako też, że nie będzie przeszkód przeciwko wywiezieniu tych zwłok lub szczątków na teren państwa sąsiedniego.

§ 39. W przypadkach, wymienionych w art. 11 ust. 1, do przewiezienia zwłok wystarcza trumna (§ 10), której dno wyłożyć należy warstwą substancji chłonnej o grubości co najmniej 3 cm.

Zwłoki przewożone w myśl art. 11 ust. 2, 3 i 4 powinny być zamknięte w zalutowanej trumnie metalowej, zawierającej na dnie warstwę substancji shłonnej grubości co najmniej 3 cm. Trumna ta powinna byc zamknięta w szczelnej skrzyni drewnianej tak, aby się w niej nie mogła poruszać. Skrzynia powinna być dokładnie zamknięta i opieczętowana przez władzę, udzielającą zezwolenia na przewóz. Władza ta może w każdym poszczególnym przypadku zarządzić ponadto specjalne środki ostrożności, jak to: nasycenie warstwy chłonnej w trumnie środkiem odkażającym, zawinięcie zwłok w płutno, nasycone płynem odkażającym, utrwalenie zwłok (§ 5) i t. p.

Popioły, otrzymane przez spopielenie zwłok ludzkich, mogą być przewożone w dokładnie zalutowanem pudle metalowem, umieszczonem w szczelnej skrzynce drewnianej, opieczętowanej przez władzę, udzielającą pozwolenia na przewóz.

§ 40. Po dostarczeniu zwłok lub ich szczątków na miejsce przeznaczenia winny być one jak najprędzej pochowane bez otwierania zalutowanego metalowego opakowania.

Postanowienie to, o ile dotyczy chowania popiołów, nie ma zastosowania do cmentarzy katolickich.

§ 41. Ekshumacja zwłok i ich szczątków powinna się odbywać w zasadzie w porze chłodnej (§ 37), o ile możności, we wczesnych godzinach rannych. Przy ekshumacji mogą być obecne tylko osoby urzędowe i bezpośrednio zainteresowane.

O zamierzonej ekshumacji powinna być zawiadomiona właściwa władza wyznaniowa.

W przypadkach, wymienionych w art. 12 ust. 1 pp. a, c i d, przy ekshumacji obowiązkowa jest obecność lekarza urzędowego.

W przypadkach, wymienionych w art. 12 ust. 1 pkt. a, zwłoki lub ich szczątki należy wydobywać wraz z trumną, której nie należy otwierać, potem umieścić w przygotowanej nowej trumnie. W razie potrzeby przewiezienia ich mają ponadto zastosowanie postanowienia § 39.

§ 42. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Opieki Społecznej: *Hubicki*

Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu „o opłatach za zezwolenia na przewóz i ekshumację zwłok ludzkich".

Na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dn. 17 marca 1932 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 359) i art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 czerwca 1932 r. o przekazaniu zakresu działania Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w sprawach zdrowia publicznego Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 493) zarządza się co następuje:

§ 1. Zezwolenie na przewóz zwłok, jako też ich szczątków, przewidziane w art. ust. 2 i 3 ustawy z dn. 17 marca 1932 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 359), podlega opłacie stemplowej w wysokości złotych czterdziestu.

§ 2. Zezwolenie na ekshumację zwłok lub ich szczątków z grobu lub katakumb i umieszczeniu ich w innem miejscu na tym samym cmentarzu lub na innym w tej samej miejscowości podlega opłacie stemplowej w wysokości złotych sześćdziesięciu.

§ 3. Zezwolenie na ekshumację zwłok lub ich szczątków z grobu lub katakumb i przewiezienie ich do innej miejscowości tak w obrębie, jak poza granicami Rzeczypospolitej podlega opłacie stemplowej w wysokości złotych osiemdziesięciu.

§ 4. W przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, Minister Opieki Społecznej mocen jest zwolnić częściowo lub całkowicie od opłat, wymienionych w §§ 1 — 3 niniejszego rozporządzenia.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, t. j. 30 listopada 1933 r.

Minister Opieki Społecznej: (—) *Hubicki*

Wstrzymanie egzekucyj zaległych należności za ubezpieczenie służby kościelnej do dnia 30 czerwca 1934 r.

MINISTERSTWO
OPIEKI SPOŁECZNEJ
Nr. 409 | U. N.

Warszawa, dnia 22 marca 1934 r.

Do
Okręgowego Urzędu Ubezpieczeń
(wszystkie)

Ministerstwo Opieki Społecznej prosi o zakomunikowanie Ubezpieczalniom Społecznym, podległym nadzorowi Okręgowego Urzędu, pisma treści następującej:

Wobec tego, że do ustawy z dn. 17 marca 1932 r. o składkach na rzecz Kościoła Kutolickiego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 358), obowiązującej od dn. 1 stycznia

1934 r., nie zostało dotąd wydane rozporządzenie wykonawcze, które—między innemi—ma unormować wyczerpująco sprawę pobierania od parafjan składek na wydatki kościelne oraz wskazać sposób ponoszenia przez kościoły zobowiązań z tytułu ubezpieczenia służby kościelnej, Ministerstwo Opieki Społecznej, nawiązując do swego okólnika Nr. 9995/UD z dn. 18 grudnia 1933 r. poleca wstrzymać przeprowadzanie egzekucyj do majątku kościelnego lub majątku księży proboszczów z tytułu zaległych należności za ubezpieczenie służby kościelnej do dnia 30 czerwca 1934 r.

Dyrektor Departamentu
(—) *J. Wł. Lgocki*

Podatki Państwowe Duchowieństwa

MINISTERSTWO
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
Nr. SF. 59|1|22
Warszawa
dnia 11 maja 1933 r.

Do
Biura Episkopatu Polski
w Warszawie
ul. Mokotowska 14.

Nawiązując do konferencji, odbytej w Biurze Episkopatu Polski dn. 27 kwietnia r. b., Ministerstwo Spraw Wewnętrznych ma zaszczyt przesłać następujące wyjaśnienia:

1) do p. 5 protokółu z dn. 15 kwietnia 1932 r., spisanego na posiedzeniu w Biurze Episkopatu Polski („czy i w jakich wypadkach osoby duchowne podlegają obowiązkowi opłacania podatku wojskowego?"):

Kwestja powyższa wyjaśniona została w okólniku Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dn. 27 stycznia 1933 r. Nr. 6 (Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. Nr. 1 poz. 7) w sposób następujący:

„Osoby stanu duchownego, korzystające z ulgi art. 55 o powszechnym obowiązku wojskowym, nie podlegają opłacaniu podatku wojskowego, jako nieobjęte przepisem art. 90 powołanej ustawy.

Osoby stanu duchownego wyznania rzymsko-katolickiego, które uzyskały ulgę z art. 55 ustawy o po-

borze, a przy poborze zostały zakwalifikowane do kat. C, D lub E nie podlegają również obowiązkowi opłacania podatku wojskowego z chwilą przyznania im tej ulgi".

2) Do p. 10 protokułu z dn. 15 kwietnia 1932 r. („Podatki samorządowe, obciążające osoby duchowne"):

Co do podatków komunalnych, obciążających osoby duchowne oraz co do zwolnienia duchowieństwa od tych podatków, to obowiązują następujące zasady:

a) Jeżeli duchowni Kościoła katolickiego korzystali w Polsce przed wejściem w życie Konkordatu na mocy obowiązujących przepisów prawnych z uwolnienia od pewnych podatków państwowych lub komunalnych, to—według orzecznictwa Najwyższego Trybunału Administracyjnego — przepisy te nie mogą być uważane za sprzeczne z art. XV Konkordatu, a tem samem nie zostały uchylone w art. XXV tegoż Konkordatu. Art. XV Konkordatu daje Państwu jedynie możność uchylania takich uwolnień podatkowych duchowieństwa; odnośne przepisy obowiązują jednak nadal tak długo, jak długo nie zostaną uchylone nowym przepisem prawnym.

b) Daniny komunalne są pobierane bądź w formie samoistnych podatków i opłat komunalnych, bądź też w formie dodatków komunalnych do podatków państwowych. Samoistne daniny komunalne określone są głównie w ustawie z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. z r. 1932 Nr. 106, poz. 884); ustawa ta zwolnień dla osób duchownych nie przewiduje. Poza wymienioną ustawą uregulowany jest odrębną ustawą samoistny podatek wyrównawczy dla gmin wiejskich, mianowicie ustawą z dn. 20 marca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 172), która obowiązek opłacania tego podatku nakłada wyraźnie na grunty kościelne. W związku z art. 30 wspomnianej ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych pobierane są nadto — na podstawie art. 19, 23 i 31 ustawy dro-

gowej z d. 10.XII 1920 r. (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 6, poz. 32) — opłaty i dopłaty drogowe oraz opłaty, stanowiące ekwiwalent świadczeń drogowych w naturze; dotyczące przepisy żadnych specjalnych zwolnień dla osób duchownych nie przewidują.

c) Jeśli chodzi o dodatki komunalne do państwowych podatków, to osoby duchowne opłacające podatki państwowe, do których ustanowione są dodatki komunalne, obowiązane są również opłacać te dodatki. Wyjątek stanowią dodatki komunalne do państwowego podatku dochodowego w województwach zachodnich, od których to dodatków duchowni zwolnieni są na podstawie niezmienionych dotychczas odnośnych przepisów ustaw pruskich (wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego z d. 19/IV 1929 r. L. Rej. 1426/27).

(—) *Zbikowski*
Dyrektor Departamentu.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Z diecezji

Celebry J. E. Ks. Biskupa Ordynarjusza Diecezji. J. E. Ks. Biskup Dr. Szelążek odprawił 31 marca wieczorem w katedrze łuckiej uroczystą rezurekcję.

Pierwszego dnia świąt Wielkanocnych celebrował Sumę.

Odzyskanie ruin kościoła św. Stefana w Łucku. Magistrat m. Łucka dn. 27 marca b. r. przekazał ruiny kościoła św. Stefana J. E. Ks. Biskupowi Łuckiemu. Dodać należy, że Ministerstwo W. R. i O. P. oraz Urząd Wojewódzki prosiły Kurję Biskupią o rychlejsze przystąpienie do robót konserwacyjnych około wspomnianych murów. Historję ruin kościoła św. Stefana umieściło „Życie Katolickie" w Nr. 17 (22 kwietnia 1934 r.).

Roczna prenumerata Miesięcznika — 30 zł.
Pojedyńczy zeszyt — 2 zł. 50 gr.

Za pozwoleniem Władzy Duchownej.

Red.: **Ks. St. Dietrich.** Wyd.: **Ks. J. Szych,** Kanclerz Kurji Biskupiej

Drukarnia Kurji Biskupiej w Łucku.